

TÜRKİYE’DE İŞVEREN ÖRGÜTLERİ

Aydınlık Gazetesi, 9 Şubat 2013

Yıldırım Koç

Türkiye’de işçi-işveren ilişkileri kapsamında en az incelenen konulardan biri, işveren örgütleridir.

İşveren örgütlerinin en yaygını ve etkilisi, Anayasanın 135. maddesi uyarınca kurulmuş “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları”dır. Bunların ayrıca kendi kanunları vardır.

TOBB ve TBB bu niteliktedir.

18.5.2004 gün ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu uyarınca faaliyet gösteren TOBB, ticaret ve sanayi odaları, ticaret odaları, sanayi odaları, deniz ticaret odaları ile ticaret borsalarının üst örgütüdür. TOBB’a 365 birim üyedir. Bu birimlerde toplam 1 milyon 200 bin dolayında şirket kayıtlıdır.

Türkiye Bankalar Birliği ise Bankalar Kanununun 19. maddesi gereğince kurulmuş, tüzel kişiliğe sahip ve kamu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Bu örgütün çalışmaları, 17.7.2006 günlü *Resmî Gazete*’de yayımlanan Türkiye Bankalar Birliği Statüsü ile düzenlenmiştir.

Kamu kurumu niteliğindeki bu işveren örgütlerinden TOBB, özellikle AKP iktidarları döneminde işçi-işveren ilişkileriyle daha yakından ilgilenmeye başlamıştır.

İşverenlerin ikinci önemdeki örgütlenmesi dernekler aracılığıylaadır.

Derneklerin en önemlisi, TÜSİAD’dır. 1971 yılında kurulan ve Türkiye tekelci burjuvazisinin en büyüklerini biraraya getiren TÜSİAD, işçi-işveren ilişkileriyle sınırlı biçimde doğrudan uğraşmakta; ancak üyelerinin uyguladığı politikalarla bu alanda dolaylı biçimde etkili olmaktadır.

TÜSİAD’ın girişimiyle çeşitli yörelerde oluşmuş veya oluşturulmuş yerel SİAD’lar (Sanayici ve İşadamı Dernekleri) 1997 yılında TÜSİAD’ın ev sahipliğinde bir zirve gerçekleştirdiler. 2000 yılındaki toplantıda bu birlikteliğin adı “Türkiye SİAD Platformu” olarak belirlendi. Diğer taraftan belirli sektörlerde oluşmuş olan dernekler aynı yıl Sektörel Dernekler Platformu’nu oluşturdu. Ardından dernek federasyonları kuruldu. Bu federasyonlar 4 Kasım 2004 tarihinde Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu’nu kurdu. Bu örgütlenmenin adı 14 Nisan 2005 tarihinde Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED)” olarak değiştirildi.

1990 yılında muhafazakar ve hatta İslamcı işverenlerin kurduğu ilk önemli işveren örgütü MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği) idi.

İslamcı işverenlerin örgütlenmesinde diğer yapılanma, 2005 yılında kurulan Türkiye İşadamları ve Sanayicileri Konfederasyonu’dur (TUSKON).

Bunların dışında 1998 yılında kurulan Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) gibi muhafazakar işveren örgütlenmeleri de vardır.

Çalışma yaşamıyla pek ilgilenmeyen diğer bir örgütlenme ise, Ulusal Sanayici ve İşadamları Derneği’dir (USİAD).

Bunların dışında yerel işveren örgütleri ve sektör dernekleri vardır.

İşverenlerin üçüncü tür örgütlenmesi, sendikalaradır. Esasında “sendika” kavramı işveren örgütlenmeleri için kullanılmaz.

Türkiye’de işveren sendikalarının büyük bölümünün üyesi bulunduğu merkezi yapılanma, 15.10.1961 tarihinde kurulan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu’dur. TİSK’e bağlı özel sektör işveren sendikalarının yanı sıra, T.Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS) ile Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası (KAMU-İŞ) de TİSK üyesidir.

TİSK dışındaki işveren sendikalarının belirleyici önemi yoktur.

İşveren örgütlenmesinin diğer bir aracı ise vakıflardır. İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) başarılı bir örnektir.

Ayrıca belirli cemaatlerin veya bölgelerin işverenlerinin de gayriresmi ve ancak güçlü ve etkili bir iç denetimin uygulandığı dışa kapalı ilişkileri bulunmaktadır.